

Luigi Pirandello

EL VIATGE

Traducció de Narcís Comadira

V I E N A
E D I C I O N S

Feia tretze anys que Adriana Braggi no sortia de la casa antiga, silenciosa com una abadia, on de joveneta havia entrat per matrimoni. Ja ni tan sols la veien darrere els vidres de les finestres els pocs vianants que de tant en tant pujaven per aquell carrer costerut, relliscós i abrupte, tan solitari que l'herba hi creixia a matolls entre els còdols.

A vint-i-dos anys, a penes després de quatre de matrimoni, amb la mort del marit també ella era quasi morta pel món. Ara en tenia trenta-cinc i encara anava vestida de negre, com el primer dia de la desgràcia; un mocador negre, de seda, li amagava els bonics cabells castanys, ja gens cuidats, només separats en dues bandes i lligats a la

nuca. Amb tot, una serenitat trista i dolça li somreia a la cara pàl·lida i delicada. D'aquesta clausura ningú no se'n meravellava en aquell esquerp poblot de l'interior de Sicília, on els rígids costums per poc no imposaven a la dona seguir el marit a la tomba. Les viudes havien d'estar-se així tanca-des en un dol perpetu, fins a la mort.

Per altra part, les dones de les poques famílies senyorívoles, de joves o ja casades, no es veien mai pel carrer: sortien solament els diumenges, per anar a missa, i rares vegades per les visites que de tant en tant es feien entre elles. Exhibien llavors, rivalitzant, riquíssims vestits d'última moda, fets venir de les primeres modisteries de Palerm o de Catània, i joiells i ors preciosos; no per coqueteria: anaven serioses i vermelles de cara, amb els ulls mirant a terra, cohibides, collades al costat del marit, del pare o del germà gran. Aquell desfogament era quasi obligat; aquelles visites o aquelles dues passes fins a l'església eren per elles autènti-

ques i veritables expedicions que calia preparar des del dia abans. El decòrum del casal podia sortir-ne perjudicat; pels homes era una molèstia, però, de fet, els més puntil·losos eren ells, perquè volien demostrar que sabien i podien gastar per les seves dones.

Sempre sotmeses i obedients, es mudaven com ells volien, per no fer-los quedar malament; després d'aquelles breus aparicions, tornaven tranquil·les a les tasques casolanes; si estaven casades es dedicaven a fer criatures, totes les que Déu enviava (aquesta era la seva creu); si eren solteres, esperaven un bon dia sentir-se dir pels parents: mira, casa't amb aquest, i s'hi casaven; tranquils i satisfets els homes d'aquella supina felicitat sense amor.

Solament la fe cega en una compensació a l'altra vida podia fer suportar sense desesperar-se la lenta i feixuga tristesa en què es succeïen els dies, un després de l'altre, tots iguals, en aquell poblot

de muntanya, tan silenciós que semblava desert, sota el blau intens i ardent del cel, amb els carre-rons estrets, mal empedrats, entre les brutes case-tes de pedra i calç, amb les seves gàrgoles de ter-rissa i les canals de llauna al descobert.

Si t'endinsaves fins al final d'aquells carrerons, la vista de l'estesa onejant de les terres, cremades per les mines de sofre, t'acorava. Àrid el cel, àrida la terra, de la qual, en el silenci immòbil, endor-miscat pel zumzejar dels insectes, pel fresseig d'al-gun grill, pel cant llunyà d'un gall o pels lladruccs d'un gos, s'evaporava, enmig de l'enlluernament del migdia, l'olor de tantes herbes emmusteïdes, dels fems de les corts, escampats.

A totes les cases, fins i tot a les de senyors, hi mancava l'aigua; en els grans patis, com al cap dels carrers, hi havia velles cisternes a mercè del cel; però fins i tot a l'hivern plovia poc; quan plovia era una festa: totes les dones treien a fora cossis i galledes, gibrells i barralets, i s'estaven després a la

porta amb els vestits de sarja grollera recollits entre les cames, veient l'aigua plujana com s'escorria a torrents pels carrerons costeruts, sentint-la gorgolar pels desguassos i per dins dels canalons i les canonades de les cisternes. Es rentaven els còdols, es rentaven les parets de les cases, i tot semblava respirar més lleuger en la frescor fragant de la terra mullada.

Els homes, tant uns com altres, trobaven en la variada trama dels negocis, en la lluita dels partits municipals, en el cafè o en el bordell, als vespres, ocasió per distreure's d'alguna manera; però les dones, a les quals des de la infantesa s'havia obligat a corsecar qualsevol instint de vanitat, casades sense amor, després d'haver atès com si fossin serventes a les feines de la casa, sempre les mateixes, llanguien míserament amb una criatura a la falda o amb el rosari a la mà, mentre esperaven que l'home, l'amo, tornés a casa.